

přivádí k otázce víry, spolehnouti se. Jako křehcí tvorové (*jeser*) máme možnost být neotřesitelně pevní, pokud se opřeme (*S-M-K*) o toho, který je Skála věků. Tak se nám toto slovo stává aktuálním pozváním k opravdu bytostné víře, opření svého nejistého života v jistotě Hospodina.“

Při čtení textu si uvědomíme, že toto nezvyklé téma odhaluje nové souvislosti, o nichž nejsme zvyklí přemýšlet. je zřejmě třeba revidovat své postoje k ‚neživé‘ přírodě, abychom hlouběji pochopili symboliku, jejíž pestrá škála se tu před námi otevírá, naznačuje vzájemné souvislosti, poukazuje k „určitým mytickým prvkům a obrazům, které

nacházejí svůj odraz ve zvěsti Starého zákona“.

Můžeme ‚zeslyšitelnit‘ řeč kamene? Doktorská práce Petra Šandery se zabývá podnětným tématem. Nejenže osvětluje některá temná místa Starého zákona, ozřejmuje souvislosti starozákonního vyznání s okolním náboženským světem. To je důležité pro současnost, kdy křesťanská církev vstupuje do rozhovoru s řadou jiných velkých náboženství.

Dizertační práce je tedy závažná nejen pro teologii a historii náboženství, nýbrž i pro dějiny umění, protože tyto oblasti jsou propojeny a vzájemně se ovlivňují.

Olga Nytrová

PRVNÍ ZKUŠENOST S BOHEM

Marielene Leistová, První zkušenost s Bohem. Z německého originálu Erste Erfahrung mit Gott (Herder, Freiburg i.Br. 1992²⁰) přeložila Marie Opavová. Vyšehrad, Praha 1996, 128 stran, doporučená cena 72 Kč.

Doktorka filozofie a psychoterapeutka s hlubokými znalostmi náboženské pedagogiky a teologie vůbec, hovoří s rodiči o výchově dětí k víře. Má za to, že v ‚náboženské otázce‘ jde o věc pro děti velmi podstatnou. Může proto zarazit, že několikrát zdůrazní: „S náboženskou výchovou dětí je třeba vyčkat“ (9), děti nevodit na bohoslužby příliš brzy a často (84). Víra je celkový životní styl, který si dítě osvojuje především životem v rodině, tedy zkušeností, ve svém přirozeném prostředí, přirozenou cestou. Autorka rodiče osvobozuje od křečovitě snahy dítě za každou cenu něčemu z obsahů víry naučit. Na druhou stranu je zásadně proti tomu, aby děti byly liberálně ponechány co nejdéle v neutralitě, nezužovat tak předem prostor, aby se

mohly později svobodně rozhodnout.

Knížka je rozdělena do tří větších celků (*Od narození do tří let, Dítě od čtyř do sedmi let a Dítě v důležitých a mezních situacích*), v nichž se zabývá, přiměřeně věku, základními výchovnými a teologickými otázkami. Velkou pozornost věnuje modlitbě, kdy a jak začít se seznamováním s Písmem, jak se stavět k velkým svátkům (Vánoce, Velikonoce, Mikuláš) vzhledem k tomu, že děti se setkávají s jejich zpohanštělou podobou, co má dítě z bohoslužeb, jak vnímá smíšené manželství rodičů. Závěrečný oddíl mluví o tom, jak děti připravovat na krize (nechránit je před nimi za každou cenu), ale velmi výrazně vykládá o potěšování jako jednom ze základních pilířů výchovy.

Autorka nemoralizuje. Dává však nesčetně dobrých rad na základě své poradenské zkušenosti. Nezapírá, že je katolicky orientovaná, což evangelickému čtenáři může přinést některé otázky. Například pojetí hříchu, přirozeného poznání Boha, s úctou ke svatým však radí rodičům „neplést dětem hlavu příliš brzy“ (77). Charakteristické je rovněž soustředění na život v rodině. Trochu tedy postrádáme větší reflexi toho, co

znamená pro vznik a život víry občanství sboru.

Můžeme s leccíms polemizovat i nesusouhlasit („Zlobivost našich dětí s Bohem nijak nesouvisí... dobro však s Bohem souvisí“ [62]), ale i v tom je tato knížka cenná: Jde o to, abychom o věcech víry v rodinách hovořili. Rozhodně bych se nebál doporučit tuto knížku například číst ve sborech s mladými manželi a rodiči.

Ladislav Beneš

PODOBENSTVÍ JAKO POEZIE A TERAPIE

Kähler Christoph: Jesu Gleichnisse als Poesie und Therapie. Versuch eines integrativen Zugangs zum kommunikativen Aspekt von Gleichnissen Jesu. J. C. B. Mohr (Paul Siebeck) Tübingen 1995; 269 stran

Kniha je rozdělena do čtyř kapitol, je opatřena věcným i jmennými rejstříky a seznamem literatury k tématu.

V první, obsáhlé kapitole (*Poesie und Therapie – der Ansatz*) autor teoreticky formuluje svůj přístup, v jednotlivých podkapitolách jej konfrontuje s přístupy dosavadními a ozřejmuje teologické i neteologické (lingvistické, psychologické) předpoklady své metody.

Druhá kapitola (*Poesie und Therapie in den Gleichnissen Jesu – einige Texte*) nabízí konkrétní výklad řady Ježíšových podobenství.

Třetí (*Die Welt der Gleichnisse Jesu – eine Zusammenfassung*) a čtvrtá kapitola (*Gleichnisse predigen, Gleichnisse erzählen, Gleichnisse erfinden? Ein Nachwort*) jsou celkově kratší a nabízejí spíše jen shrnutí a dotazování toho, co již bylo v předchozích kapitolách řečeno.

Kähler si klade za cíl konfrontovat běžné exegetické postupy s přínosem lingvistiky a zejména teorie komunika-

ce; v tomto ohledu se odvolává zejména na Watzlawickovo rozlišování ‚digitální‘ a ‚analogové‘ stránky komunikace (digitální = pojmy, logické operace s nimi a analogová = gesta, intonace, atd). Podobně u Bühlera se inspiruje jeho rozlišováním mezi ‚Darstellung‘, ‚Kundgabe‘, ‚Apell‘ v každé promluvě. Od Habermase a potažmo i Arensse přebírá dělení lidského jednání na ‚práci‘ (= jednání monologické, nesociální, zaměřené k cíli) a ‚komunikaci‘ (= jednání dialogické, sociální). Arens pak lokalizuje podobenství v rámci komunikace jako diskurs, tedy komunikativní jednání, které má teprve nastolit základní konsensus pro další dialog; v případě Ježíšových podobenství pro dialog mezi ním a farizeji. Kähler už s tímto úzkým vymezením nesusouhlasí a pro svou analýzu, jakou funkci přijímá podobenství v rámci komunikace, hledá další podněty v oblasti psychologie a pastorace (Seelsorge).